

1. DANE OGÓLNE

Podstawę do wprowadzania do obrotu okien i drzwi zewnętrznych stanowi norma PN-EN 14351-1: 2006 [3] oraz Aprobata Techniczna wydane przez Instytut Techniki Budowlanej, których termin ważności jeszcze nie upłynął. Za datę harmonizacji normy z Dyrektywą [1] dotyczącą wyrobów przyjmuje się jej ogłoszenie w Biuletynie Komisji Europejskiej, co miało miejsce 13 grudnia 2006 r.

W wymienionym dokumencie podany jest okres przejściowy – od 01.02.2007 do 01.02.2009, w którym można się posługiwać jako dokumentami odniesienia normą zharmonizowaną i warunkami krajowymi (normy krajowe, aprobaty techniczne). W przypadku Polski, normą krajową jest ta sama norma, bowiem jeszcze przed jej ostatecznym zharmonizowaniem została wprowadzona do zbioru norm polskich w marcu 2006r.

W okresie przejściowym producenci mają wybór. Mogą deklorować zgodność swoich wyrobów z ważną Aprobata Techniczną (do czasu jej wygaśnięcia) i znakować je znakiem budowlanym B, bądź zgodność z normą [3] i znakować je znakiem CE.

Należy zauważyć, że wg Ustawy [2] §5 p.4 minister właściwy do spraw budownictwa może określić, w drodze rozporządzenia, wykaz norm i wytycznych europejskich aprobat technicznych, którymi objęte są wyroby podlegające obowiązkowi znakowania CE (do chwili obecnej takie rozporządzenia nie były wydawane).

Deklarowanie przez producenta zgodności z normą i znakowanie okien i drzwi zewnętrznych CE wymaga spełnienia dwóch warunków:

- wykonania wstępnego badania typu (ITT), przez jednostkę notyfikowaną i producenta, w zakresie ustalonym w normie,
- prowadzenia zakładowej kontroli produkcji (FPC) również w zakresie podanym w normie.

Istnieje możliwość wykorzystania wyników badań wykonanych wcześniej, np. dla uzyskania aprobaty technicznej, przed ustanowieniem normy. Zgodnie z dokumentami [4] i [6] oraz pismem Ministra Budownictwa do ITB, warunkiem jest przeprowadzenia ich walidacji (weryfikacji) przez jednostkę notyfikowaną. Praktycznie dotyczy to wyników badań wykonanych nie wcześniej niż z przed trzech lat przez walidującą jednostkę notyfikowaną.

2. TRYB POSTĘPOWANIA PRZY WPROWADZANIU OKIEN I DRZWI DO OBROTU wg PN-EN-14351

(1) Po analizie szeregu definicji występujących w różnych normach czy dokumentach Unii, jak np. dokument informacyjny M do dyrektywy 89/106/EWG [1], należy przyjąć najprostszą, że producentem jest firma produkująca okna, drzwi zewnętrzne, lub okna i drzwi zewnętrzne, które wprowadza na rynek. Omawiana w artykule norma [3] określa zadania, jakie przypadają producentowi i jednostce notyfikowanej w procedurze dopuszczenia okien i drzwi do obrotu wg systemu zgodności 1 i systemu 3. Artykuł dotyczy wyrobów, dla których odpowiedni do stosowania jest system 3 (por. tabl. 1).

(2) Producent przy rozpoczęciu produkcji nowego typu okna lub drzwi albo przy wprowadzeniu nowej metody produkcji powinien uzyskać wstępne badania typu (ITT) oraz mieć funkcjonującą zakładową kontrolę produkcji (FPC). Wstępne badanie typu należy przeprowadzić w celu określenia właściwości techniczno-użytkowych okien i drzwi oraz wykazania ich zgodności z normą, a zakładowa kontrola produkcji powinna potwierdzać utrzymywanie przez producenta tych właściwości wyrobów. Wstępne badanie typu, określające wyrób, może być własne, może być również oparte na wynikach badań firmy systemowej lub innej firmy, pod warunkiem pełnego podobieństwa wyrobu pod względem rozwiązania jak i sposobu produkcji (rodzina wyrobów) – całkowitą odpowiedzialność za deklarowane właściwości swoich wyrobów przejmuje producent. Posłużenie się nie własnymi wynikami ITT wymaga zawarcia stosownej umowy o udostępnieniu wyników badań.

Wstępne badanie typu wykonuje się raz, ale dla rodziny wyrobów. Jeżeli wyrób, z uwagi np. na swoje wymiary i konstrukcję nie należy do rodziny wyrobów, dla której przeprowadzono ITT, badanie to powinno być oddzielnie przeprowadzone. Jeżeli więc następuje zmiana w projekcie wyrobu, materiale wyjściowym, dostawcy komponentów lub procesie produkcyjnym, co wpływa na jedną lub więcej charakterystyk, wówczas wstępne badanie typu powinno być powtórzone.

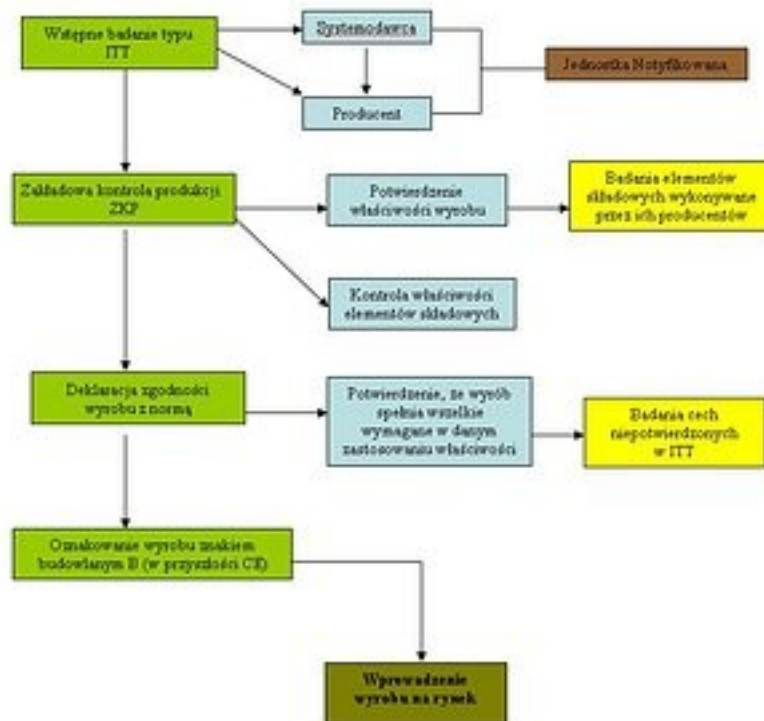
Tab. 1 Zadania Producenta oraz Jednostki Notyfikowanej w procedurze oceny zgodności wyrobu według systemu 3 (tab. ZA.3b normy PN-EN 14351-1: 2006)

Właściwości podstawowe	Zadania do wykonania na odpowiedzialność producenta (ryzyko z pobraniem próbek)								
	Wstępne badanie typu wyrobu przez jednostkę notyfikowaną			Wstępne badanie typu wyrobu przez producenta			ZCP prowadzona przez producenta		
	W	D	RW	W	D	RW	W	D	RW
Oporność na obciążenie	Y	Y	N	N	N	Y	Y	Y	Y
Oporność na obciążenie pionowe i obciążenie boczne	-	-	N	-	-	Y	-	-	Y
Stalność na ogień**	-	-	Y	-	-	N	-	-	Y
Właściwości mechaniczne	-	-	Y	-	-	N	-	-	Y
Właściwości fizyczne i chemiczne	Y	Y	Y	N	N	N	Y	Y	Y
Wodoodporność	Y	Y	Y	N	N	N	Y	Y	Y
Substancje szkodliwe	Y	Y	-	N	N	-	Y	Y	-
Oporność na uderzenia	-	N	Y	-	Y (tylko dla elementów żelaznych)	N	-	Y	Y
Nadajność urządzeń zabezpieczających	Y	Y	Y	N	N	N	Y	Y	Y
Wysokość	-	N	-	-	Y	-	-	Y	-
Sily operacyjne (tylko dla urządzeń samoobsługujących)	-	Y	-	-	N	-	-	Y	-
Isolacyjność akustyczna	Y	Y	Y	N	N	N	Y	Y	Y
Przebieżność ogólna	Y	Y	Y	N	N	N	Y	Y	Y
Właściwości mechaniczne i fizyczne	-	-	N	-	-	Y	-	-	Y
Przepuszczalność powietrza	Y	Y	Y	N	N	N	Y	Y	Y

W - tak
D - nie
RW - okres dobowy
Y - Właściwość została przetestowana w odniesieniu do danych wyrobów fabrycznych
N - Właściwość została nie przetestowana w odniesieniu do danych wyrobów fabrycznych
- Właściwość nie została przetestowana w odniesieniu do danych wyrobów fabrycznych
** Wykrywalność dla których właściwość dotycząca wagi na ogień nie jest podana na miejscu w tabeli procesu produkcyjnego

Producent powinien mieć badawcze udokumentowanie właściwości wyrobu, które jest wymagane dla uzasadnienia zamierzonego jego stosowania (wg właściwości podanych w rozdziale 4 Normy). Dotyczy to również deklarowanych przez producenta właściwości (np. dla spełnienia wymagań stawianych przez zamawiającego). Należy przez to rozumieć, że jeżeli deklaruje się właściwości, które nie są objęte wstępnym badaniem typu, należy je udokumentować na drodze badawczej bądź analitycznej. Norma PN-EN-14351-1 [3] podaje wymagania, metody badań i zakres oceny zgodności gotowych wyrobów. Natomiast producent jest obowiązany udokumentować, że do ich wykonania użyte były materiały składowe (profile, okucia, uszczelki, kity, szkło) spełniające odpowiednie normy, wykonując sprawdzenie we własnym zakresie, bądź żądając je od dostawców tych materiałów. Ogólną zasadę wprowadzenia wyrobu na rynek przedst. rys 1.

Rys. 1 Ogólna zasada wprowadzenia wyrobu na rynek

(3) Próbkę do badań wykonywanych w ramach, zarówno do wstępnego badania typu jak i w ramach zakładowej kontroli produkcji powinny być reprezentatywne dla deklarowanego przez producenta asortymentu wyrobów. W przypadku okien, norma podaje wskazówki dotyczące wyboru reprezentatywnych próbek do badań przedstawione w tabelicy 2. Zwraca się uwagę, że w podanym w tabelicy asortymencie okien nie ma okien wielorzędowych. Okna te są często stosowane w budownictwie użyteczności publicznej i jeżeli są w programie produkcji, powinny

być przedmiotem badań. W przypadku drzwi, zakres powinna ustalić jednostka badawcza (akredytowana bądź notyfikowana, jeżeli mają być oznakowane odpowiednio znakiem budowlanym, bądź CE).

Tab. 2 Fakultatywny wybór reprezentatywnych próbek do badań okien (tab. F.1 normy PN-EN 14351-1: 2006)

Typ okna	Reprezentatywne próbki do badania (niebądź) niekorzystne
Okno stałe Skrzydło pojedyncze rozwierane (otwierane na zewnątrz lub do wewnątrz) Okno uchylno-zawieszane Skrzydło odchylne Skrzydło uchylne	Okno uchylno-zawieszane
Dwa lub więcej skrzydeł rozwierane (otwierane na zewnątrz lub do wewnątrz)	Okno z maksymalną liczbą skrzydeł rozwieranych – wszystkie otwierane do wewnątrz
Okno jedno-/dwuskrzydłowe, przesuwne pomimo	Okno z dwoma skrzydłami przesuwными pomimo
Okno jedno-/dwuskrzydłowe uchylno-przesuwne	Okno z dwoma skrzydłami uchylno-przesuwными
Okno jedno-/dwuskrzydłowe, przesuwne pionowo	Okno z dwoma skrzydłami przesuwными pionowo
Okno obrotowe o pionowej lub pionowej osi obrotu	Okno ze skrzydłem obracającym się względem osi pionowej lub pionowej
Okno żaluzjowe z pośrednimi osiami obrotu – pionowymi/pionowymi	Okno z maksymalną liczbą lamel, z pośrednimi osiami obrotu – pionowymi lub pionowymi
Okno przesuwno-składane	Okno z maksymalną liczbą skrzydeł składanych
Okno odwracalne, górne lub boczne zawieszane	Okno ze skrzydłami odwracalnymi o górnym lub bocznym zawieszaniu

(4) Zmiany poszczególnych części składowych okien i drzwi takich jak okucia budowlane, uszczelki, materiał skrzydeł i ościeżnic, oszklenie w pewnych rozwiązaniach mają a w pewnych nie mają wpływu na określone właściwości gotowych wyrobów. W każdym oddzielnym przypadku wymaga to analizy, bowiem wiąże się z decyzją o konieczności wykonania lub zaniechania badań.

W tabelicy 3 podano zalecenia, które jednak nie zwalniają od wymienionej analizy. Wynika z tego konieczność udokumentowanej znajomości przez producenta właściwości swoich wyrobów, bowiem deklaracje są na jego pełną odpowiedzialność. Niezależnie od wstępnego badania typu producent powinien ustalić program badań w ramach zakładowej kontroli produkcji, a także obowiązany jest stosować materiały składowe spełniające odpowiednie normy przedmiotowe, co powinno być potwierdzone wynikami badań dostarczonymi przez dostawcę materiałów składowych lub wykonane przez producenta.

Tab. 3 Wzajemna zależność między właściwościami i elementami składowymi wyrobu (tab. A.1 normy [3])

Właściwość	Komponenty				Odstąpienie ¹
	Okna budowlane ²	Uszczelki ³	Okretanie, skrzydło zewnętrzne, skrzydło zewnętrzne materiał ⁴	Kształtki ⁵	
Odporność na obciążenie wiatrem	(Y)	(Y)	Y	Y	Y
Odporność na obciążenie śniegiem	N	N	N	N	Y
Reakcja na ogień	(Y)	Y	Y	(Y)	N
Właściwość związana z oddziaływaniem ognia zewnętrznie	(Y)	(Y)	(Y)	(Y)	(Y)
Wodoprzepuszczalność	(Y)	Y	(Y)	Y	N
Wodoprzepuszczalność wewnętrzna	(Y)	(Y)	(Y)	N	(Y)
Odporność na uderzenia	(Y)	N	(Y)	(Y)	Y
Siła nacisku wiatrowego	Y	N	Y	Y	N
Zdolność do przemieszczenia	Y	(Y)	(Y)	(Y)	N
Isolacyjność akustyczna	N	(Y)	(Y)	Y	Y
Przebiegłość cieplna	N	(Y)	(Y)	Y	Y
Właściwość związana z geometriowaniem	N	N	N	N	Y
Przebiegłość powietrza	(Y)	Y	(Y)	Y	N
Siła oporowa	Y	Y	(Y)	(Y)	(Y)
Wytrzymałość mechaniczna	Y	N	(Y)	Y	(Y)
Wentylacja	N	N	N	Y	N
Kuloodporność	N	N	Y	Y	Y
Odporność na wybuch	Y	N	Y	Y	Y
Odporność na wielokrotne otwieranie i zamykanie	Y	(Y)	(Y)	(Y)	(Y)
Testowanie na zmiany różnych klimatach	N	(Y)	Y	Y	N
Odporność na włamanie	Y	N	Y	Y	Y

Y – Jednostka komponentu przewidziana w tabeli danych okna
(Y) – Jest możliwe, że jednostka komponentu różni się od okna
N – Jednostka komponentu przewidziana nie różni się od okna
¹ Liczba, uwzględniona, zero oznacza, że przepływa minimalny obszar, jeśli istnieje możliwość poprawienia w oparciu o odpowiednie normy dotyczące okien, że osiągnięty obszar jest mniejszy niż obszar wymieniony (zadanych w ramach ITI), wtedy powinna być liczona jako zero
² Liczba, materiał
³ Liczba, materiał
⁴ Liczba, materiał
⁵ Liczba, materiał
⁶ Liczba, materiał
⁷ Liczba, materiał
⁸ Liczba, materiał
⁹ Liczba, materiał
¹⁰ Liczba, materiał
¹¹ Liczba, materiał
¹² Liczba, materiał
¹³ Liczba, materiał
¹⁴ Liczba, materiał
¹⁵ Liczba, materiał
¹⁶ Liczba, materiał
¹⁷ Liczba, materiał
¹⁸ Liczba, materiał
¹⁹ Liczba, materiał
²⁰ Liczba, materiał
²¹ Liczba, materiał
²² Liczba, materiał
²³ Liczba, materiał
²⁴ Liczba, materiał
²⁵ Liczba, materiał
²⁶ Liczba, materiał
²⁷ Liczba, materiał
²⁸ Liczba, materiał
²⁹ Liczba, materiał
³⁰ Liczba, materiał
³¹ Liczba, materiał
³² Liczba, materiał
³³ Liczba, materiał
³⁴ Liczba, materiał
³⁵ Liczba, materiał
³⁶ Liczba, materiał
³⁷ Liczba, materiał
³⁸ Liczba, materiał
³⁹ Liczba, materiał
⁴⁰ Liczba, materiał
⁴¹ Liczba, materiał
⁴² Liczba, materiał
⁴³ Liczba, materiał
⁴⁴ Liczba, materiał
⁴⁵ Liczba, materiał
⁴⁶ Liczba, materiał
⁴⁷ Liczba, materiał
⁴⁸ Liczba, materiał
⁴⁹ Liczba, materiał
⁵⁰ Liczba, materiał
⁵¹ Liczba, materiał
⁵² Liczba, materiał
⁵³ Liczba, materiał
⁵⁴ Liczba, materiał
⁵⁵ Liczba, materiał
⁵⁶ Liczba, materiał
⁵⁷ Liczba, materiał
⁵⁸ Liczba, materiał
⁵⁹ Liczba, materiał
⁶⁰ Liczba, materiał
⁶¹ Liczba, materiał
⁶² Liczba, materiał
⁶³ Liczba, materiał
⁶⁴ Liczba, materiał
⁶⁵ Liczba, materiał
⁶⁶ Liczba, materiał
⁶⁷ Liczba, materiał
⁶⁸ Liczba, materiał
⁶⁹ Liczba, materiał
⁷⁰ Liczba, materiał
⁷¹ Liczba, materiał
⁷² Liczba, materiał
⁷³ Liczba, materiał
⁷⁴ Liczba, materiał
⁷⁵ Liczba, materiał
⁷⁶ Liczba, materiał
⁷⁷ Liczba, materiał
⁷⁸ Liczba, materiał
⁷⁹ Liczba, materiał
⁸⁰ Liczba, materiał
⁸¹ Liczba, materiał
⁸² Liczba, materiał
⁸³ Liczba, materiał
⁸⁴ Liczba, materiał
⁸⁵ Liczba, materiał
⁸⁶ Liczba, materiał
⁸⁷ Liczba, materiał
⁸⁸ Liczba, materiał
⁸⁹ Liczba, materiał
⁹⁰ Liczba, materiał
⁹¹ Liczba, materiał
⁹² Liczba, materiał
⁹³ Liczba, materiał
⁹⁴ Liczba, materiał
⁹⁵ Liczba, materiał
⁹⁶ Liczba, materiał
⁹⁷ Liczba, materiał
⁹⁸ Liczba, materiał
⁹⁹ Liczba, materiał
¹⁰⁰ Liczba, materiał

3. WYKORZYSTANE DOKUMENTY

1. Dyrektywa Rady Wspólnot Europejskich w sprawie zbliżenia ustaw i aktów wykonawczych Państw Członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych (89/106/EEC).

2. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. z 2004r Nr 92 poz. 881).
3. PN-EN 14351-1: 2006 Okna i drzwi – Norma wyrobu, właściwości eksploatacyjne – Cz. 1: Okna i drzwi zewnętrzne bez właściwości dotyczących odporności ogniowej i/lub dymoszczelności.
4. Dokument informacyjny M Komisji Europejskiej z 04.05.2005.
5. Dokument informacyjny K Komisji Europejskiej.
6. Dokument informacyjny Grupy Jednostek Notyfikowanych (NB-CPD/AG/03/006 z 14.09.2006.

ITB Zakład Badań Lekkich Przegród i Przeszkleń

02-656 Warszawa

Ksawerów 21

tel. 022 5664221

tel. 022 5664260

fax 022 5664215

e-mail: przegrody@itb.pl

<http://www.itb.pl> <http://www.zakladnl.oknonet.pl>